

OUDERENGENEESKUNDE IN TOEKOMSTPERSPECTIEF

GOOI – VECHTSTREEK – ALMERE

BELEIDSADVIES GOG-GVA – Actielijn Anders Opleiden
Gecombineerde Opleiden van AIOS door integratie van Opleidingsgroepen
(GOG is Gecombineerde OpleidingsGroep voor AIOS in opleiding tot Specialist
Ouderengeneeskunde)

Auteurs: Actielijn Anders Opleiden (Louis Hahn, regiehouder)

Cc. : regiehoudersoverleg programma SO-GVA

Datum : 3 februari 2022

Versie : 2.0 – vsdef

INLEIDING - Wat speelt er rond het thema landelijk -

Het capaciteitsvraagstuk rond duurzame medische zorg voor ouderen en complexe doelgroepen speelt al enige jaren. De zorgvraag neemt toe, evenals de complexiteit en prevalentie in complexe ouderenzorg. Ook de zoektocht naar de juiste zorg op de juiste plaats wordt actueler en de zorg verplaatst zich meer naar thuis. De druk op de SO-functie, in engere zin de specialist ouderengeneeskunde (SO) en aanpalende zorgprofessionals (waaronder basisartsen, PA's en VS'en), en in het bijzonder de continuïteit van medische zorg aan kwetsbare ouderen en doelgroepen, neemt steeds verder toe. We zien daarnaast een ontwikkeling waarbij de SO steeds meer in professionele medische zorgnetwerken gaat acteren (huisarts, geriater en expertisenetwerken).

We zien daarbij de ontwikkeling naar een SO-functiefamilie¹ waarin naast de SO en de basisarts, de PA, de VS en ook de GZ Psycholoog samen met gespecialiseerde verpleegkundigen in complexe ouderenzorg in een multidisciplinaire setting werken aan de kwaliteit, continuïteit en kosteneffectiviteit van het zorgaanbod in (medisch) specialistische ouderenzorg voor kwetsbare ouderen en doelgroepen.

De toenemende zorgvraag die vanuit bovenstaande ontwikkelingen op de SO af komt, vraagt om aanvullende of nieuwe opleidingsmogelijkheden om de bestaande opleidingscapaciteit voor AIOS Ouderengeneeskunde verder te kunnen vergroten. Het werken met een begeleidingsschil met supervisie en intervisie vanuit een opleidingsteam is een uitingsvorm van landelijke opleidingsontwikkelingen binnen de opleiding tot specialist ouderengeneeskunde, waaronder vernieuwing van het leerplan. (Zie bijlage -1- Opleidingsplan Ouderengeneeskunde). Daarnaast is regionalisering een belangrijke trend binnen de medisch specialistische vervolgoopleidingen.^{2,3,4}

AANLEIDING - Waarom dit advies -

Het programma SO-GVA, met als werktitel 'de SO-functie in toekomstperspectief' heeft als hoofdpoging een structurele bijdrage te leveren aan duurzame medische zorg voor kwetsbare ouderen en specifieke kwetsbare doelgroepen in de regio Gooi-Vechtstreek-Almere (verder GVA). In dat licht is binnen het SO-GVA programma ook aandacht voor de verdere ontwikkeling van de SO-opleiding in de regio GVA.

In de zomer van 2020 is vanuit de SO-vakgroepen van Inovum en HilverZorg de behoefte uitgesproken om te onderzoeken of krachtenbundeling op meerdere aspecten van de werk- en beroepspraktijk tot de mogelijkheden zou kunnen gaan behoren.⁵ Unaniem hebben de beide vakgroepen de wens uitgesproken om in gezamenlijkheid (over de instellingmuren heen) tot

OUDERENGENEESKUNDE IN TOEKOMSTPERSPECTIEF

GOOI – VECHTSTREEK – ALMERE

duurzame oplossingen te komen. Oplossingsrichtingen die mogelijk ook kunnen bijdragen aan de duurzame medische zorg en personele capaciteitsvraagstukken voor de kleinschalige zorgorganisaties. En oplossingsrichtingen die ook aanknopingspunten bieden voor gezamenlijk opleiden met de grotere zorgorganisaties (met zelfstandige erkenningen). Het doel is om een aantrekkelijke(re) Opleidingsregio te worden, zodat SO's in deze regio gaan of blijven werken en zich verder kunnen ontwikkelen. Het neveneffect is het aantrekken en behouden van SO's. Vervolgens heeft een verkenning plaatsgevonden binnen het actieteam Anders Opleiden om mogelijke samenwerkingen in de werk- en beroepspraktijk uit te breiden. Op basis van de verkenning is geconcludeerd dat een gecombineerde opleidingsgroep tussen HilverZorg en Inovum haalbaar en van toegevoerde waarde is voor zowel de regio als voor de beide organisaties. Daarom heeft het actieteam –met hulp van experts uit de regio – de aanvraag voor erkenning van een gecombineerde opleidingsgroep ingediend bij SOON.⁶

VERTREKPUNTEN - Wat zijn de uitgangspunten en/of beleidskaders -

De GOG-eindrapportage vanuit Inovum en HilverZorg zou door SO's binnen het SO-GVA programma worden voorzien van een SO-advies. Met dit GOG-GVA beleidsadvies wordt hier invulling aan gegeven. Bij het schrijven van dit advies zijn het programmaplan SO-GVA versie 3.0 en de vastgestelde Einddoel voor ogen notitie als onderlegger gebruikt en als uitgangspunt gehanteerd. Waarbij de actielijn Anders Opleiden de thuisbasis is voor het opstellen van dit beleidsadvies, maar er zeker ook raakvlakken zijn met de actielijn Anders Werken.

Dit advies probeert antwoord te geven op de vraag in hoeverre met gecombineerde opleidingsgroepen een extra bijdrage kan worden geleverd aan de invulling van extra opleidingsplaatsen en daarmee continuïteit en verduurzaming van (medische) ouderenzorg voor kwetsbare ouderen en specifieke kwetsbare doelgroepen in de regio GVA.

Vanuit de actielijn Anders Opleiden zal daarnaast nog specifiek worden ingegaan op de verdere ontwikkeling van de inrichting en organisaties van deze gecombineerde opleidingsvariant in de regio. De uitkomsten op de vraag wat de SO-opleiders in de regio GVA kunnen leren van de verdere inrichting en organisatie van deze opleidingsvernieuwing (samen SO's opleiden) zal op een later moment in de regio met alle SO-opleiders worden besproken. Deze uitkomsten zijn hier oriënterend als notitie Vernieuwend Opleiden beschreven en worden zijdelings genoemd. (Zie bijlage 2).

VISIE - Wat zijn de richtinggevende onderdelen vanuit de regiovisie in relatie tot het thema –

Het visiedocument RZV-GVA is opgebouwd uit visielijnen die tezamen leiden tot een integrale visie op zorg voor kwetsbare ouderen en specifieke kwetsbare doelgroepen op weg naar 2030. Het programma SO-GVA is middels actielijnen direct verbonden met het visiedocument via een koppeling met deze visielijnen.

De gekozen regionale speerpunten als afgeleide van de recent vastgestelde ambities hebben direct en indirect veel raakvlakken met het programma SO-GVA. De verdere ontwikkeling van (regionale) samenwerking tussen (medische) zorgprofessionals vormt daarbinnen een van de speerpunten. In

OUDERENGENEESKUNDE IN TOEKOMSTPERSPECTIEF

GOOI – VECHTSTREEK – ALMERE

dat licht is het ook interessant om de impact en (meer)waarde van de samenwerking tussen zorgorganisaties inzake het opleiden van AIOS Ouderengeneeskunde in beeld te krijgen.

DOELSTELLING

De volgende doelstellingen zijn geformuleerd:

1. Het benutten van kansen en mogelijkheden die er zijn voor het regionaal combineren en optimaliseren van de opleiding tot AIOS Ouderengeneeskunde (kwantitatief, kwalitatief en kosteneffectief);
2. Het vergroten van opleidingsvolumes en het verrijken van de leerroutes van AIOS Ouderengeneeskunde (opleidingsrendement met een gecombineerde opleidingsgroep (GOG));
3. Het benutten van de begeleidende rol van een SO en de SO-functiefamilie in opleidingsteams bij de implementatie - invoering en uitvoering – van de begeleidingsschil als onderdeel van het GOG-concept in de regio.

HYPOTHESE

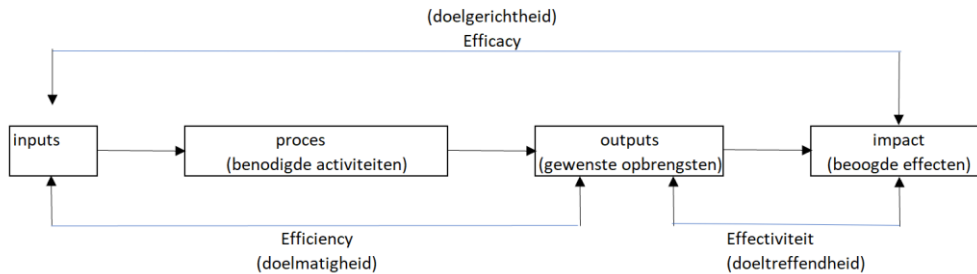
De continuïteit van de medische zorg aan kwetsbare ouderen in de 1^e lijn, ongeacht de plaats waar de zorgvrager zich bevindt, kan worden verduurzaamd door het vergroten van het AIOS-opleidingsvolume, het verbinden van de AIOS aan de regio gedurende de gehele opleidingsperiode en het verbreden van de inzet van de (team)leden van de SO-functiefamilie binnen een begeleidingsschil met daarbinnen opleidingsteams.

- *Effectiviteit* → doeltreffendheid, gecombineerd opleiden in regioverband (GoG) is een goed middel om de duurzaamheid van de SO-functie te vergroten;
- *Efficiëntie* → doelmatigheid, gecombineerde opleiding in regioverband met een begeleidingsteam (GoG) is een goed middel om de begeleidings- en opleidingstijd van een SO in de dagelijkse praktijk te optimaliseren (verminderen);
- *Efficacy* → doelgerichtheid, een gecombineerde opleidingsgroep (GoG) geeft voldoende aanknopingspunten om het zorgaanbod structureel te vergroten;
- *Veiligheid* → minder bewegingen op en tussen locaties door gebruik van digitale leertechnologie (digitale begeleidingsschil) in het bijzonder ten tijde van een pandemie. Tegelijkertijd biedt de GoG een vertrouwd/veilig leerklimaat door de aanwezigheid van een opleidingsteam;
- *Begeleiden* → opleiden, supervisie en begeleiding op afstand als nieuwe dimensie (HoloLens in opleidingssetting).

OUDERENGENEESKUNDE IN TOEKOMSTPERSPECTIEF

GOOI – VECHTSTREEK – ALMERE

ONDERZOEK

Door het projectteam van de actielijn Anders Opleiden is op de hierboven genoemde impactgebieden van verduurzaming praktijkonderzoek gedaan naar bestanddelen in de verkenning en bouwstenen voor verdere uitwerking van het GOG-concept in de regio GVA.

METHODE

Er is gebruik gemaakt van een scrum-aanpak waarmee in kort-cyclische sprintsessies met de kennisdragers van het GOG-concept in GVA getracht is een beleidsadvies op te stellen ter ondersteuning van de beantwoording van de (sub)doelstellingen.

BEVINDINGEN – Inhoudelijke bevindingen –

De eindrapportage van de ontwikkeling en implementatie van het GOG-concept in de regio GVA, waarbij de zorgorganisaties HilverZorg en Inovum samen hun opleidingsgroepen gecombineerd hebben, is uitgebreid en geeft een goed beeld van de meerwaarde van regionaal opleiden, hier in het bijzonder a.d.h.v. de inrichting van een gecombineerde opleidingsgroep HilverZorg-Inovum in de regio GVA. Het laat nadrukkelijk de kansen en mogelijkheden zien voor een verdere ontwikkeling van de instelling-specifieke SO-opleidingsaanpak, naar een gecombineerde opleidingsgroep als aanpak en daarmee een meer regionale benaderingswijze. In de ontwerp- en ontwikkelingsfase om te komen tot deze gecombineerde opleidingsgroep zijn diverse bronnen geraadpleegd (o.a. vanuit de NVKG, de KNMG en SOON). Ook is nadrukkelijk kennisgemaakt met de ontwikkeling van een EPA-structuur (praktijkgericht opleiden).

Gekoppeld aan de alsmaar toenemende zorgvragen zien wij gezamenlijk opleiden van AIOS Ouderengeneeskunde als een relevante oriëntatie op de regionale situatie, met aanknopingspunten voor verdere verkenning. Vanuit SO-perspectief zien wij daarbij ook een meerwaarde van de rol, plaats en positie van de SO-functiefamilie(leden) inzake het verduurzamen van de SO-opleidingsfunctie.

OUDERENGENEESKUNDE IN TOEKOMSTPERSPECTIEF

GOOI – VECHTSTREEK – ALMERE

Er is een breed draagvlak onder de SO's binnen HilverZorg en Inovum om regionale samenwerking samen verder vorm en inhoud te geven, waaronder ook opleidingsactiviteiten. Daarbij kan regionale krachtenbundeling van opleidingsactiviteiten (het GOG-concept) als inspiratiebron dienen voor het gecombineerd opleiden van SO's in onze regio vanuit opleidingsgroepen en stageopleidingspartners. Wat bij de ontwikkeling en uitwerking van het GOG-concept als opmerkelijk nieuw vraagstuk in beeld kwam, is de extra benodigde aandacht voor het leerklimaat (bijlage -3- Leerklimaat D-rect vragenlijst) t.b.v. AIOS bij de GOG-partners.

Bij de start van de GOG HilverZorg/Inovum werd de gecombineerde opleidingsgroep meteen geconfronteerd met een aantal hobbels: de uitval van een opleider waardoor direct een vervangende opleider geregeld moest worden. Omdat de continuïteit van de begeleiding onvoldoende gewaarborgd kon worden, volgde het vertrek van een net gestarte AIOS. De ontwikkeling van de samenwerking tussen de vakgroepen is onverkort voortgezet en stapsgewijs probeert men samen met de gecombineerde opleidingsgroep tot stabiele opleidingsplaatsen te komen. Deze eerste ervaringen zijn een bevestiging van de kwetsbaarheid van de opleidingsfunctie in kleinere zorgorganisaties. Een extra reden om de krachten verder te bundelen in de regio.

De meerwaarde voor de regio is gelegen in het benutten van de opleidingsvolumes, het benutten van de opleidingsmogelijkheden (specifieke doelgroepen, specialisaties, keuzestages in een en dezelfde regio) en het vergroten van de aantrekkingskracht (daar wil men opgeleid worden, daar is extra veel te leren en ervaring op te doen).

De bevindingen m.b.t. het gezamenlijk opleiden, in het bijzonder de gecombineerde opleidingsgroepen, zijn grotendeels te vergelijken met samen opleiden van GZ Psychologen. Met dien verstande dat de GZP-eisenkaders direct de ruimte bieden in de vorm van het combineren van de opleiding in de vorm van een Gecombineerde OpleidingsPlaats (GOP) en/of een Samenwerkingsverband Opleiden (SO). In het parallelle beleidsadvies Gecombineerde OpleidingsPlaats Gooi-Vechtstreek-Almere (GOP GVA) in de actielijn Anders Opleiden wordt dit uiteengezet.

Voor de opleiding van een AIOS Oudergeneeskunde dient eerst een SO als erkende opleider in de instelling aanwezig te zijn (of een SO in opleiding tot opleider zijn). Een SO met de kaderopleiding tezamen met de opleidingserkenning vormt vervolgens weer de basis voor de vorming van een instellingsgebonden opleidingsgroep. Van daaruit kan worden toegewerkt naar een gecombineerde opleidingsgroep in de regio. Het traject GOG HilverZorg/Inovum is in dat opzicht dan ook een meerjarig ontwikkelingstraject. Samenwerking met andere zorgpartners in de regio werkt daarbij versterkend om zo samen invulling te geven aan de SO-opleidingsregio GVA. Daarbij vormen opleidingspartners en stageopleidingspartners een regionaal leernetwerk waarbinnen de SO zijn gehele opleiding kan doorlopen (3 jaar in opleiding binnen de regio blijven).

OUDERENGENEESKUNDE IN TOEKOMSTPERSPECTIEF

GOOI – VECHTSTREEK – ALMERE

VOORLOPIGE CONCLUSIES – Wat is ons voorlopige oordeel in deze –

Op basis van het voorgaande zijn wij tot de volgende voorlopige conclusies gekomen:

- *Regionale krachtenbundeling van opleidingsactiviteiten (GOG-concept) van AIOS Ouderengeneeskunde lijkt kansrijk voor het vergroten van opleidingsvolumes (en daarmee de doeltreffendheid van de opleiding);*
- *De leerroutes voor AIOS kunnen in meerdere opzichten worden verrijkt door regionale samenwerking en het combineren van opleidingsgroepen en stageleerplaatsen (en daarmee de doelgerichtheid van de opleiding);*
- *De aantrekkingskracht kan worden vergroot met de invoering van regionale opleidingsactiviteiten (een GOG-concept) van waaruit de continuïteit van de begeleiding en de leerrijkheid van de leerwerkplaats beter gewaarborgd kan worden (leerklimaat);*
- *De verkenning van opleidingsvernieuwing is nog onvoldoende gedeeld in de regio en vraagt aanvullend overleg om samen tot een verdieping van deze geschetste ontwikkelingen te komen (efficiëntie m.b.v. de introductie van de begeleidingsschil);*
- *De verdere doorontwikkeling van het leerklimaat binnen een GOG-concept is kansrijk en kan de SO-opleiding een waardevolle impuls geven.*

AANBEVELINGEN – Wat willen wij nog meegeven aan overwegingen –

De uitwerking van een meer gedetailleerde businesscase gericht op de waardecreatie en impact van een GOG-concept binnen de (medische) ouderenzorg, lijkt een zinvol onderdeel bij een eventuele vervolgstap (o.a. afweging verdere uitbreiding). Om zo een nog concreter en beter zicht op de meerwaarde te krijgen in termen van opleidingsrendement. En van daaruit naar zichtbare (medische) kwaliteit, aantoonbare kwantiteit en in het verlengde daarvan meetbare kosteneffectiviteit. Betrokkenheid van de SO-opleiders bij de verdere verkenning van het GOG-concept voor het al dan niet regionaal extra opleiden van AIOS Ouderengeneeskunde binnen de Ouderenzorg is essentieel.

TENSLOTTE – Hoe nu verder samen –

Vanuit het programma SO-GVA beschouwen wij met de oplevering van dit beleidsadvies de deelopgave Anders Opleiden en GOG-GVA als gerealiseerd, opgeleverd en afgerond.

In de regio zal deze eindrapportage in combinatie met de notitie vernieuwend opleiden mogelijk opgevolgd gaan worden door een verdere verdieping naar de meerwaarde en van daaruit de haalbaarheid, uitvoerbaarheid en betaalbaarheid van een GOG-concept in regioverband. Vanuit het perspectief van de SO en het programma de SO-functie in toekomstperspectief adviseren wij om de afstemming met alle in de regio aanwezige SO-opleiders dit vraagstuk verder te borgen.

Parallel aan deze ontwikkelingen zou dit ook een passend beleidsonderwerp zijn binnen het regionale speerpunt de Regionale Zorg Academie.

OUDERENGENEESKUNDE IN TOEKOMSTPERSPECTIEF

GOOI – VECHTSTREEK – ALMERE

OUDERENGENEESKUNDE IN TOEKOMSTPERSPECTIEF

GOOI – VECHTSTREEK – ALMERE

BIJLAGEN – Documentatie –

Actieteam Anders Opleiden

Louis Hahn, SO, regiehouder

Renée van der Leeuw, actieteamlid

Diane Angenent – Stein, actieteamlid

Sacha Deetman – van der Breggen, actieteamlid

Regiehoudersteam:

Ellen Vreeburg, SO, PhD

Eveline Cours, SO

Wendy Langerak, SO

Jennifer Harmer, SO

Janine van Kooten, SO, PhD

Louis Hahn, SO

Ondersteuningsteam:

Inge van Zijl, programmaondersteuning SO-GVA

Noeska Meijer, projectleider SO-GVA

Jan Hendriks, programmamanager SO-GVA

Eveline van Opstal, SO, (medisch) programmaleider SO-GVA

Bijlagen:

Bijlage -1- Opleidingsplan Ouderengeneeskunde

Bijlage -2- Vernieuwend Opleiden

Bijlage -3- Leerklimaat D-rect vragenlijst

Referenties:

1. <https://www.functiewaardering.org/functiefamilies>

2. <https://www.demedischspecialist.nl/onderwerp/opleiden-2025>

3. <https://dejongespecialist.nl/hulp-advies/start-als-basisarts/entrustable-professional-activities-epas/>

4. <https://www.nvkg.nl/professionals/opleiding/algemeen>

5. Bespreeknotitie Anders Opleiden – Gecombineerde Opleidingsgroep Hilverzorg & Inovum

6. Startnotitie Anders Opleiden – Gecombineerde Opleidingsgroep Hilverzorg & Inovum